

így van ez rendjén! Ezért tisztelem én a magas gyárkéményt is! Ezért tisztelem, becsülöm a gyárkéményeket is!

Tudjátok mit beszél a gyárkémény?

— Azért nőttem ilyen magasra, hogy már messziről megláthasson minden ember, aki a városba lép. A templom tornya hirdeti az Isten nagyságát, jóságát, hogy vigyáz reánk a városban is. A magas gyárkémény meg azt hirdeti, hogy munka nélkül nincsen boldog élet. Hivogatja munkába az embereket! S az emberek jönnek. Kormos lesz a kezük, kormos az arcuk, az egész ruhájuk, de így készül a ruhához való szövet, a gépekhez szükséges acél, a mindennapi kenyérhez nélkülözhetetlen liszt is. Minden kalapácsütés, amely a gyárakból kihallatszik, azt mondja nektek, emberek:

— Aki dolgozik, az hasznos ember!

— Aki dolgozik, az előrehalad!

— Aki dolgozik, az tisztességes ember!

— Aki dolgozik, az jó hazafi!

— Aki dolgozik, azé a jövőendő!

Ők ketten: a templomtorony és gyárkémény példázzák a régi mondást: Imádkozzál és dolgozzál! Ó, te kalapácsütés, taníts meg arra minden embert, hogy siessen az ő munkahelyére. Az egyik tűvel, a másik kalapáccsal, a harmadik gyalúval, a negyedik tollal, az ötödik eszével, a hatodik vésőjével dolgozzék! Dolgozzunk büszkén, lelkesedve, fáradhatatlanul s becsüljük meg a munkát, de a munkást is, aki tisztességgel végzi a maga dolgát! Aztán menjünk az Isten házába s adjunk hálát a Mindenhatónak, hogy erőt, egészséget adott nekünk a munkára. Mert anélkül, még dolgozni sem lehet ám!

III. Összefoglalás. Megbeszélés alapján.

Gyűjtsetek közmondásokat a munkáról.

1943. január 4. hete.

Olvasmánytárgyalás.

IV. OSZTÁLY.

V á z l a t.

A tanítás anyaga: Szent László vendégsége.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. Az előző órán olvasott olvasmány felújítása, számonkérése.

b) Ráhangolás. Ki volt Szent László király? Hol van eltemetve? Melyik magyar várost nevezzük Szent László városának? Mit tudtok Szent Lászlóról?

c) Célkitűzés. Nézzük, milyen volt a szent király, mint vendéglátó?

II. Tárgyalás. a) Az olvasmány bemutatása.

Szent László vendégsége.

A prédaleső s örökösen kalandozó kunok, miután a saját kárukon többszörösen is kitapasztalták, hogy Erdélyen keresztül hasztalan próbálkoznak az Alföld megrohanásával, délfelől kísérelték meg a szerencsájüket. Tervük megvalósításában kezükre járt a görög császár is, aki nem látta szívesen Magyarország megerősödését. Meghagyta tehát a nándorfehérvári görög parancsnoknak, hogy a kunokat minden szükségessel segítse, de csak úgy suttyomban, s ő maga ne avatkozzék a küzdelembe.

A kunok a görögökkel kötött titkos egyesség szerint átkeltek a havasföldi Dunán és a rác hegyeken keresztül a Szendrő s Nándorfehérvár között húzódó Dunaparra vonultak.

A nándorfehérvári parancsnok, amikor meglátta a feleszámú kun hadakat, annyira biztosra vette a betörés sikerét, hogy nem tartotta szükségesnek az óvatosságot, amelyet a császár parancsolt. Nyíltan a kunok pártjára állott, s harminc dereglyét ígért nekik görög evezősökkel, hogy minél gyorsabban átkelhessenek a Dunán.

A magyarok még idejében értesültek a kunok készülődéseiről, a görögök fondorkodása azonban elkerülte éberségüket. Így történt, hogy csak gyenge erőket küldöttek a dunai végvidék oltalmára. Ez még jobban megnövelte a kunok harci kedvét, voltak olyanok, akik meg sem várva a dereglyéket, sarkantyúba kapták lovukat s usztatva igyekeztek a Dunán átkelni.

A merész kísérlet azonban balul ütött ki. A vakmerők jórészt már a víz örvénylő sodrában elmerültek, akik pedig átvergődtek az áradaton, a magyarok fogságába kerültek.

A sikertelen próbálkozás nem vette el ugyan a kunok kedvét, a végvidékeket őrző magyaroknak azonban nagy hasznára vált, mert a foglyok elárulták a nándorfehérvári görög parancsnok kétszínű játékát. Nyomban segítséget kértek a királytól, hogy méltón megfeleljenek rá.

Szent László vállalkozott, hogy fegyveres híveivel lóhalálban az Al-Dunához siet, és az országos hadak megérkezéséig feltartóztatja az ellenséget.

Közben a kunok egyre türelmetlenebbül sürgették a görög dereglyéket. A nándorfehérvári parancsnok azonban megijedt a kunok kezdeti sikertelenségén. A kunok szerencséjébe vetett hite alaposan megcsappant.

Ez ismét csak a magyarok hasznára volt. A kisszámú magyar partvédő őrség nem tudta ugyan megakadályozni a kunokat az átkelésben, s kemény harcok között a Delibláti-homokpusztába szorult, de akkorra szerencsésen megérkezett már László is.

Az igaz, hogy kevesen voltak a daliás herceggel, de ő egyedül is fölért egész sereggel. Az ellenség már jöttének hírére is elvesztette a bizalmát, a maroknyi magyarság ereje pedig megszázszorozódott.

A kunok nem tudtak a homokpusztán átvergődni, akár-mennyire erőlködtek is. A királyi seregek viszont olyan lassan gyülekeztek, hogy a herceg vitézei már mindenükből kifogytak a pusztaságban. Nem volt már egy falat kenyérük sem, és a füvetlen, kopár homokbuckák között apránként elhullottak lovaik is.

— Urunk, jóságos hercegünk — szóltak a levették szívükben mélységes hittel — tedd, hogy ne ülhessen győzelmet felettünk az éhínség ellenségeink öröme s hazánk romlására! Urunk, jóságos hercegünk, imádkozzál érettünk a te égbeszálló szavaiddal!

A szentéletű herceg legott megoldá nehéz páncélját, szép, fűrtös fejről levette forgós sisakját és térdre borult a pusztaság füvetlen homokján. Aztán hangos szóval könyörögni kezdett az Úr Jézushoz az ő vitézeiért, akiknek a hite törhetetlenül erős maradt az inség napjaiban is.

És ahogy elhangzott a könyörgő imádság, az esthajnal homályából népes bölénycsordák törtettek elő és gazdag asztalt terítettek az éhező hősöknek.

Reggelre kelve már újult erővel vették fel a küzdelmet a kunokkal és keményen megállták helyüket az országos hadak megérkezéséig.

Az ellenség nagy vereséget szenvedett. Még hírmondó sem került vissza a rác partra. De busásan megfizettek a görögök is ravasz fontorkodásukért. A magyar hadak a kunok leverése után a zsákmányul ejtett görög dereglyéken átkeltek a Dunán, ostrom alá fogták Nándorfehérvárt és kemény küzdelem után hatalmukba ejtették.

b) Az olvasmány által keltett élmények felújítása, megbeszélése.

c) Részenkénti tárgyalás. (Szómagyarázat.)

d) Elmélyítés. Szent László Várad és Erdély, valamint a magyar nemzeti hadsereg védőszentje. Városa nemrég került vissza Szent István országához.

III. Összefoglalás. Elolvastatása; majd tartalmának egészében való elmondatása.

1943. január 3. hete.

Számolás és mérés.

IV. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Tizedesszámok.

Szemléltetés: méter, pengő, fillér.

Kapcsolás: tízes számrendszer.